

Interreg

Latvija-Lietuva

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

Kaitīgie ieradumi

ATKARĪBAS

Atkarība ir biopsihosociāla slimība, kas kopumā ietekmē visas cilvēka dzīves jomas:

- *fizisko jomu* (somatoneiroloģiskais stāvoklis);
- *psiholoģisko jomu* (personība, raksturs un uzvedība);
- *garīgo jomu* (domāšana un emocionalitāte);
- *sociālo jomu* (sociālā adaptācija, attiecības ar līdzcilvēkiem un darbs)

Nosauc kaitīgas vielas!

Atkarības veidošanās riska faktori:

- *bioloģiskie un ģenētiskie:*
  - apreibinošajām vielām piemīt spēja radīt atkarību un izjaukt smadzeņu vielmaiņu, tāpēc tās sauc par psihoaktīvām vielām;
  - bērnam ir ģenētiski iedzimta nosliece pierast pie apreibinošām vielām un procesiem. Jūtība iedzimtības ceļā tiek nodota nākamajām paaudzēm;

- psiholoģiskie – audzināšana, vērtības, attiecības;
- sociālie – sociālā vide, apreibinošo vielu pieejamība, ģimenes un sabiedrības attieksme pret apreibinošajām vielām un to lietošanu, materiālo līdzekļu pieejamība, bezdarbība, interešu trūkums

Uzraksti, no kā cilvēkam veidojas atkarības!

Atkarība var veidoties no:

- vielām (piemēram, nikotīns, alkohola, narkotikām, dažiem medikamentiem, kofeīns);
- procesiem (piemēram, azartspēļu atkarība, datoratkarība, atkarība no ēšanas, atkarība no sociālajiem tīkliem, draugiem, iepirkšanās).

Atkarības no psihoaktīvajām vielām galvenās pazīmes:

- *uzmācīga tieksme* – apreibinošās vielas rada psihisku atkarību un lietotājam rodas nepārvarama vēlme tās lietot atkārtoti;
- *tolerances pieaugums* – apreibinošo vielu lietotājam organisms pakāpeniski pierod pie agrākās devas, tāpēc ar katru nākamo lietošanas reizi ir nepieciešams palielināt devu vai izvēlēties spēcīgāku vielu;

- *abstinence* – apreibinošās vielas lietošanas pārtraukšana rada smagus psihiskus un fiziskus traucējumus, kuri izzūd, atkārtoti uzņemot vielas devu;
- fiziskās un psihiskās *veselības un uzvedības pasliktināšanās* – organisms tiek saindēts, pavājinās atmiņa, sākas neiroze, depresija, gremošanas, dzimumfunkciju un nieru darbības, arī kustību koordinācijas traucējumi.

Atkarības no procesiem

Slēptā slimība. Atkarīgajam ir pacilāts garastāvoklis, iesaistoties konkrētajā procesā, pieaug lietošanas biežums un ilgums un veidojas vajadzība pēc šī procesa nemitīgas atkārtotības.

Atkarību veicinošie faktori.

- patērētāju sabiedrības principi;
- iespēja neievērot juridiskās, sociālās, kultūras un morāles normas;
- pakļautība grupas ietekmei;
- nav prasmju kvalitatīvi plānot savu brīvo laiku;
- nav izpratnes par finansiālo līdzekļu mērķtiecīgu ieguldījumu;
- vēlme aizmirsties no ikdienas negācijām;
- grūtības komunicēt ar citiem cilvēkiem vai vienaudžiem un mazvērtības sajūta;
- jau iepriekš iegūta cita veida atkarība;
- sociālās piederības un identitātes problēmas